

PRAWA OBYWATELI UNII EUROPEJSKIEJ W SZKOCJI

Obywatele Unii Europejskiej i prawo do zasiłków oraz wsparcia opieki socjalnej

Ta ulotka informacyjna zawiera streszczenie Twojego prawa do zasiłków i wsparcia opieki socjalnej jako **obywatela Unii Europejskiej** w Szkocji. W tej ulotce 'obywatele Unii Europejskiej' to obywatele państw członkowskich, jak i obywatele państw EOG (Norwegia, Islandia i Liechtenstein), oraz obywatele Szwajcarii.

W tej ulotce znajdziesz także informacje na temat **członków rodziny** którzy nie są obywatelami UE, i których prawo do mieszkania w UK jest prawem pochodnym, wynikającym z ich relacji z obywatelem UE.¹

Po wyjściu Zjednoczonego Królestwa (UK) z Unii Europejskiej (**Brexit**) prawa obywateli UE w Szkocji uległy ważnym zmianom.

Obywatele Unii Europejskiej, którzy zamieszkiwali w Wielkiej Brytanii w dniu 31 grudnia 2020 r

- ▶ Obywatele Unii Europejskiej i członkowie ich rodzin, którzy zamieszkiwali w Wielkiej Brytanii w dniu 31 grudnia 2020 r., mogli złożyć wniosek w ramach programu EU Settlement Scheme (EUSS) i otrzymać status osoby osiedlonej – **Settled Status** (pozwolenie na pobyt na czas nieokreślony) lub **Pre-Settled Status** (zezwolenie na pobyt w ograniczonym zakresie na okres pięciu lat). Obywatele Irlandii i osoby posiadające bezterminowe pozwolenie na pobyt nie musiały składać wniosku.
- ▶ Jeśli nie masz obecnie pozwolenia na pobyt, możesz złożyć spóźniony wniosek do EUSS. Jeżeli chcesz pozostać w Szkocji, musisz pilnie zasięgnąć porady prawnej.
- ▶ Jeśli złożyłeś wniosek do EUSS i czekasz na decyzję (**wniosek w toku**), otrzymasz **Zaświadczenie o Złożeniu Wniosku** (ang. **Certificate of Application**) jako dowód złożenia tego wniosku. Masz prawo pozostać w Wielkiej Brytanii do czasu rozpatrzenia Twojego wniosku. Jeśli wniosek zostanie odrzucony, masz prawo pozostać w Wielkiej Brytanii do czasu,

aż wyczerpiesz drogę odwołanie się od decyzji odmownej. **Zaświadczenie o Złożeniu Wniosku** (ang. **Certificate of Application**) jest dowodem złożenia wniosku do EUSS.

Obywatele Unii Europejskiej, którzy przybyli w do Wielkiej Brytanii dniu 1 stycznia 2021 r. lub po upływie tej daty

Obywatele UE i członkowie ich rodzin, którzy przybyli do Wielkiej Brytanii po raz pierwszy w dniu 1 stycznia 2021 roku lub po tej dacie, nie mogą ubiegać się o status osoby osiedlonej ani o tymczasowy status osoby osiedlonej. Mogą oni jedynie przyjechać jako osoby odwiedzające Wielką Brytanię na krótki okres czasu. Osoby te, aby pozostać w Wielkiej Brytanii na okres dłuższy niż sześć miesięcy, muszą ubiegać się o wizę długoterminową (np. w celu podjęcia studiów, pracy lub dołączenia do członka rodziny).

Członkowie rodzin obywateli Unii Europejskiej, którzy sami nie są obywatelami Unii, mogą przybyć do Wielkiej Brytanii, jeśli posiadają zezwolenie rodzinne EUSS lub biometryczną kartę pobytu wydaną przez Wielką Brytanię. Po przybyciu do Wielkiej Brytanii powinni oni w ciągu trzech miesięcy złożyć wniosek do EUSS.

1. 'Członkiem rodziny' może być: małżonek lub partner, dzieci, wnuki oraz prawnuki w wieku poniżej 21 lat, dzieci pozostające na utrzymaniu, które ukończyły 21 lat, rodzice pozostający na utrzymaniu, dziadkowie oraz pradiadkowie, jak i niektórzy partnerzy, którzy nie zawarli związku małżeńskiego oraz inni krewni pozostający na utrzymaniu (w przypadku gdy Home Office [Ministerstwo Spraw Wewnętrznych] wydało zaświadczenie o rejestracji 'dalszego członka rodziny').

Obywatele Unii Europejskiej i prawo do zasiłków oraz wsparcia opieki socjalnej

Czy mam prawo do zasiłków w Szkocji?

Obywatele UE którzy mogą mieć dostęp do zasiłków to:

Obywatele UE posiadający Status Osoby Osiedlonej

Jeżeli posiadasz Status Osoby Osiedlonej masz taki sam dostęp do zasiłków, do których jesteś uprawniony, jak obywatel UK.

Obywatele UE posiadający Tymczasowy Status

Posiadanie tymczasowego statusu osoby osiedlonej (ang. Pre-Settled Status) lub Zaświadczenia o Złożeniu Wniosku (ang. Certificate of Application), nie daje Ci automatycznie dostępu do zasiłków i zapomóg.

Możesz jednak mieć prawo do ubiegania się o niektóre świadczenia uwarunkowane dochodami, takie jak Universal Credit, Housing Benefit (oraz Child Benefit – jeśli masz jedno lub więcej dzieci na utrzymaniu), o ile wykonujesz wystarczającą ilość płatnej pracy w momencie składania wniosku o zasiłek.

Istnieje także możliwość, że utrzymałeś status pracownika (retained worker status) od momentu zakończenia płatnej pracy, jeżeli:

- ▶ Szukasz pracy
- ▶ Nie możesz chwilowo pracować z powodu problemów ze zdrowiem
- ▶ Jesteś na odpowiedniku urlopu macierzyńskiego

Wynika to z faktu, że „**test prawa do pobytu**”² (**right to reside test**) stosuje się także dla osób z Tymczasowym Statusem.³

Zgodnie z tym prawem możesz także mieć prawo do pobytu jako członek rodziny osoby pracującej lub osoby, która utrzymała status pracownika.

2. Z uwagi na to, że w Wielkiej Brytanii przestała obowiązywać zasada swobodnego przepływu osób, Twój status imigracyjny nie zależy już od tego, czy masz prawo do pobytu w państwach członkowskich. Jednak prawo do pobytu nadal ma znaczenie przy określaniu uprawnień do świadczeń uzależnionych od dochodów - i tutaj test będzie rozpatrywany zgodnie z Unijnymi przepisami imigracyjnymi: Immigration (European Economic Area) Regulations 2016, obowiązującymi w dniu 31 grudnia 2020 r., z zastrzeżeniem wszelkich zmian.
3. Istnieją inne okoliczności, w których możesz zdać test prawa do pobytu i inne zasiłki, do których możesz mieć dostęp. Jeżeli podane punkty nie odnoszą się do twojej sytuacji, powinieneś zasięgnąć porady dotyczącej zasiłków, na przykład z Biura Porad Obywatelskich (Citizens' Advice Bureau).

Obywatele Unii Europejskiej posiadający Zaświadczenie o Złożeniu Wniosku

Jeśli złożyłeś wniosek do EUSS i oczekujesz na decyzję, możesz być uprawniony do dostępu do świadczeń uzależnionych od otrzymywanych dochodów, jeśli spełniasz uwarunkowania testu prawa do pobytu (ang. right to reside test) w momencie składania wniosku, a także możesz udowodnić, że korzystałeś z prawa do pobytu w dniu 31 grudnia 2020 r.

Uprawnienia te przysługują do momentu uzyskania statusu osoby osiedlonej (Settled Status) lub tymczasowego statusu osoby osiedlonej (Pre-Settled Status), lub do momentu, w którym wyczerpałeś możliwości odwołania się od decyzji odmownej.

Obywatele UE którzy nie posiadają prawa do zasiłków, to:

Obywatele Unii Europejskiej, którzy zgodnie z prawem zamieszkiwali w Wielkiej Brytanii w dniu 31 grudnia 2020 r. ale nie złożyli jeszcze wniosku do EUSS

Od 1 lipca 2021 r. nie posiadasz już prawa do pobytu w UK w związku z tym nie masz dostępu do funduszy publicznych (no recourse to public funds – NRPF). Oznacza to, że nie jesteś uprawniony do otrzymywania zasiłków w Szkocji.

Niemniej jednak, możesz mieć prawo do złożenia spóźnionego wniosku do EUSS. Jeśli obecnie chcesz pozostać w Wielkiej Brytanii, powinieneś pilnie zasięgnąć porady prawnej.

Obywatele UE którzy, przyjechali do UK po raz pierwszy od 1 stycznia 2021 r.

Obywatele UE i członkowie ich rodzin przyjeżdżający na krótką wizytę lub z długoterminową wiza po 1 stycznia 2021 r. nie mają uprawnień do funduszy publicznych (no recourse to public funds – NRPF) i nie mają dostępu do większości zasiłków w Szkocji.

1 stycznia 2023

Obywatele Unii Europejskiej i prawo do zasiłków oraz wsparcia opieki socjalnej

Możesz, aczkolwiek mieć możliwość otrzymania wsparcia finansowego lub pomocy mieszkaniowej od władz lokalnych (zobacz poniżej).

Czy mam prawo do wsparcia opieki socjalnej w Szkocji?

Wszyscy obywatele UE (bez znaczenia czy posiadają Status Osoby Osiedlonej, Tymczasowy Status lub nie posiadają statusu)

Możesz mieć prawo do pomocy w innym zakresie w tym, wsparcia finansowego lub mieszkaniowego od władz lokalnych, jeżeli jesteś osobą, która:

- ▶ Nie ukończyła 18 lat i mieszka sama
- ▶ Nie ukończyła 18 lat i której grozi przemoc, ubóstwo lub bezdomność
- ▶ Opuściła lub właśnie opuszcza dom dziecka lub rodzinę zastępczą
- ▶ Jest opiekunem kogoś w swojej rodzinie
- ▶ Ma dzieci i której grozi przemoc, ubóstwo lub bezdomność
- ▶ Jest osobą dorosłą której grozi przemoc
- ▶ Wymaga dodatkowego wsparcia z powodu niepełnosprawności, zdrowia psychicznego, wieku lub innego czynnika wymagającego dodatkowej opieki (np. ciąży)

Każda osoba mieszkająca w Szkocji ma prawo ubiegać się o pomoc od władz lokalnych, niezależnie od statusu imigracyjnego i niezależnie od okresu pobytu w Szkocji.

Władze lokalne są zobowiązane rozważyć Twoją prośbę i jeżeli zajdzie taka potrzeba udzielić pisemnego uzasadnienia tego czy muszą zapewnić daną pomoc i wsparcie.

Jeżeli potrzebujesz natychmiastowej pomocy i wsparcia – np. miejsce, gdzie przebywasz jest dla Ciebie niebezpieczne, lub jeżeli jesteś pozbawiony środków do życia i bezdomny, władze lokalne powinny zapewnić Ci tymczasowe wsparcie i zakwaterowanie, na czas zbadania Twojej sytuacji.

Aczkolwiek po zbadaniu Twojej sytuacji, fakt posiadania lub nie **prawa do pobytu** może wpłynąć na to czy i jak władze lokalne udzielą Ci pomocy.

Jeżeli władze lokalne zdecydują, że nie jesteś uprawniony do wsparcia finansowego lub mieszkaniowego, muszą uzasadnić to pisemnie. Jeżeli tego nie zrobią lub jeżeli nie zgadzasz się z ich decyzją zgłoś się po pomoc i poradę w odwołaniu się od tej decyzji.

Gdzie mogę uzyskać więcej pomocy i porad?

W celu uzyskania informacji na temat praw dostępu do zasiłków oraz wsparcia opieki socjalnej w Szkocji, lub jeżeli potrzebujesz pomocy w zrozumieniu swoich praw, możesz:

- ▶ Zadzwoń na infolinię **EU Citizens Support Service** prowadzonej przez Citizens Advice Scotland pod numer **0800 916 9847** (poniedziałki 9:00-13:00, środy 13:00-17:00 i piątki 9:00-13:00. Po upływie tych godzin możesz zadzwonić pod ten numer i zostawić wiadomość głosową) - lub znajdź swoje lokalne biuro doradcze na stronie: <https://www.cas.org.uk/bureaux>
- ▶ Zapoznaj się z informacjami na temat dostępu do świadczeń w Szkocji:
 - **Citizens' Rights Project:**
<https://citizensrightsproject.org/2022/05/30/learn-about-your-rights-as-a-migrant-in-the-uk-with-our-new-multilingual-factsheets/>
 - **Child Poverty Action Group Scotland:**
<http://www.cpag.org.uk/scotland/factsheets>
- ▶ Przeczytaj wskazówki dla władz lokalnych w Szkocji dotyczące pomocy obywatelom EOG: uprawnienia i opcje wsparcia na stronie **COSLA Migration Scotland:**
<https://www.migrationscotland.org.uk/eea-factsheet-local-authorities>